

СТЕФАН СЕМЧУК

НАВКОЛО СВІТА

ЛІРИКА

ПОЕЗІЯ КНИЖКА XI

AROUND THE WORLD

Lyrics

by

Stefan Semczuk

Vol. XI

Вінниця, 1971

СТЕФАН СЕМЧУК

НАВКОЛО СВІТА

ел. провод, мідь
ЛІРИКА
ПОЕЗІЯ КНИЖКА XI

AROUND THE WORLD

Lyrics
by
Stefan Semczuk

Vol. XI

WINNIPEG
1971

Since then, my God, thou hast
so brave a Palace built; o dwell in it,
that it may dwell thee at last.

— George Herbert.¹

¹ Аng. Коли ж Ти Господи збудував той дім,
замешкай в нім,
щоб він таким з Тобою все остав.

— Джордж Гирберт, священик і поет, † 1633.

ЗАСПІВ

На заході бурі і хмари,
небо горить,
вітер зализує чвари
на мить,
мій пегас вдарив в копита,
сполошився
і на залізних крилах летить
навколо світа. . . .

ПОЧЕКАЛЬНЯ

Покривлені, поломані люди —
чом їздять ці люди старі?
Лиш сум молодим наганяють
ці костомахи сухі.
Ще й курить старуха мізерна,
випльовує дим звялих уст —
розчіхране сиве волосся
пращає дівочий запуст.

А парубійко патлатий,
невмитий, нечесаний кнур,
очима дівки розриває
з кошлатих хижацикіх пазур.
Бруд мохом сів на підлозі,
недокурки лазять як черві
і смрід натискає на горло,
як кістка хребетна на нерв.

2

Повна і рожева
литки закосила
і нависли стегна,
як вітрила.

Вже магнетизм крові
наливає мязи,

потече насіння
від зарази.

І хтось розпрягає
насолоду тіла,
щоб вимога крові
вигоріла.

3

Ми охляпали брудом і встидом
штучних і ложних понять
одно з самобутних, найперших
і найконечнійших занять.

Творчість і пліdnість всесвітна
ані на мент не стає —
так віра старозавітна
нам правду і мудрість дає.

4

Замість іспити той дар
безмежного щастя і снів
з хрустальної чаші вина,
де зачарований спів,

ми придусили життя
забороною втіх
і підписали указ
каноном засуду: гріх!

5

Господь нам хоче всю радість дати:
звершену, повну, всюди, на все —
лиш ми не хочем її прийняти,
таке сварливе племя злісне.

Зроджені з крові і поту плязми,
створені Богом вічних істот,

ми заліниві шукати назви
своєго роду, ціли, висот.

Хоч плязма стало родить і діє,
лучить і ділить безмежність втіх,
то нам на думку чогось не спіє,
що це для нас є, що це для всіх.

Так в павутинню всіх заперечень,
в сітях негацій, страху і трійла,
як та телиця в зеленім дузі
ми впали й гинем від власного зла.

ЦВИНТАР

Ми жили так як ви,
тепер ми у землі,
над нами боввани
камінні, як жалі.

Великі і малі,
на ріжний вид і смак,
богатим золоті,
для бідних лиш на знак.

I як давно було
колись ще за життя,
порозхилялись ми
від горя, забуття.

Що дня минають нас
живі ще боввани;
чи згадують хоч нас,
чи думають вони?

2

Ми відійшли у вічність щасливу,
де нема болю ні сліз,
над нами небо безкрає, голубе
і ліс гущеватий заріс.

Нам пташки співають вечірню відправу
а ранню вигукує сич,
фіялки нам дзвоняТЬ, блаватки нам роняТЬ
сердечних крапель могорич.

Ми ждемо спокійно від року до року
на голос архангельських труб,
щоб порох убрati в нетлінні блавати
на шати весільні, на вступ.

3

Ніч побігла у куток,
витягла платок,
чорні очі вкрила,
вже могила.

4

Але з бездонних світа глибин
став чин.
Вибігло сонце веселе
й проміння стеле.

Вже позолочені води й бори,
луги, левади і гори.

Вже славу співають життю
на всю рідню
прапороносці зір,
туди, в невимовний простір. . .
Я голову клоню
і молю:
благослови мою долю
і ласкою мене окрий!
Я Твій!

Повіки Твій!
І тут на цій землі,
і там в країні мрій,
де початок всіх дій

й закінчення всіх форм
в невидну дійсність норм.
Де лад розрад,
всевічний первень “Я” —
Життя!

5

Яка маленька та могила,
що стільки дум прикрила! . . .

ОЛИВА

Клониться машина,
помпає і тягне —
за кождим уклоном
ллється недосяжне.

Лисі горби й доли,
пуста горбовина —
вчула і відчула
жерело людина.

Хтось затряс землею
і підпер плечима,
фалдами розкрилась
сила незборима.

Зморщки рівчаками
роздіглися від ока,
капле бурштинова
сьоза із потока.

В судорогах світа,
в насолоді плоду,
творчість всіх поетів
і сила народу.

Клониться задума,
розуміння прагне,

із жерела духа
родить неосяжне.

І земля брунатна
в вульканічнім лоні
родить чисту зелень
в доземнім поклоні.

2

Тече ропа у збірник,
сопе великан,
зі залізних грудий рик
спльовує орган.

Димар копотом обріс,
затемнив обрій,
клуби диму через ніс
випорснув той змій.

Розмальовує ропу,
висисає мід
і лишає знак, стопу,
свій дівичий рід.

Колись жили жар-птахи,
пророчі ества,
що від сонця нам дали
зміст добра і зла.

Ми вертаєм тим слідом
до жерел буття,
щоб відмірити пролом
свого зачаття,

витиснути сік землі,
дібратись до жил
і напившись цілини,
знов прийти до сил.

І з глибин свого знання
вдосконалити життя.

САН ФРАНЦІСКО

Це тільки 200 літ,
як монах францішкан
тут перший завитав
до індіян.

Приніс їм тільки хрест,
любов і братній мир,
де океан шумів
і філі вир.

На шпілях гордих скал
засіялись доми,
міліони тут прийшли,
старі з дітьми.

І сотворили світ
достатків і краси,
що хмародери здвиг
на всі часи.

Так творча є любов,
так мир приносить плід,
де рівність прав, свободі,
шанує людський рід.

2

Ми збудували колонни,
з заліза й цементу стовпи,
ми сонце ними закули
в диби.

Кровавиться сонце зранене
і скапують первні води —
ми возьмем тебе ще за чуба,
зажди!

Зачешем сиве волосся
спорощених ядрів вогню,
щоб гимн новий заспівати
життю. . . .

Такий гамір, такий клекіт,
 такий дивний день —
 відпливає час юрбою,
 ріжнобарвною ходою,
 ріжних рас і ріжних кляс.
 О, чудовий мій постою
 мас!

Море видихає хмари
 почерез горби
 і обняло в тихі руки
 ясносірі, сиві жуки,
 срібнокрилі літаки.
 Лиш для мене нема злуги,
 ані раз.

Музика постійно грає
 й голосник кричить,
 а юрба клекоче шумно,
 без перерви, многострунно,
 на всіх мовах шум бренить.
 Лиш мені так тоскно, сумно,
 у цю мить.

Все життя моє минуло
 в клекоті такім.
 Другі в розкошах шуміли,
 аж до дна меди допили.
 Я в журбі і в пості злім
 до могили.

Літак гуде і легко трясеться,
 мабуть сховзнувся й на місці приліг,
 а трохи понище заорані вітром
 хмари біліють, напушений сніг.

Між хмарами річки і сині ставочки,
наче топніє овіянний лід
і відпливає в безмежні точки —
у біле море, в замріяний світ.

І бачу тільки, що небо голубе,
і срібне крило орла літака —
Боже просторів, яка буде доля
мені і всім другим; чи знаю яка?

5

Як сніг на ледовім океані
насіли хмари, пушисті, поорані.
Літак трицять п'ять тисяч стіп.
Синява воздуху овид заливає,
згинули хмари, небо безкрає,
островам гавайським любов і привіт,
наш сонцецвіт!

ГАВАІ

Неділя. Гавайські зелені острови
зореносець місяць взяли у кишеню,
а пурпурову розіскрену груду
прямо у жменю.

Вхопили гриву коня золотого,
жили вогнем наповнили.
Тупіт по світі, а в сірім пилі
місячні сили.

Пальма виходить назустріч сонцю,
віття привіти складає:
Радуйся сонця сило вогненна,
тобі співаем!

Жажда нас мучить усе пізнати,
зглибити творчости тайну,
ми в сонця силу хочем відняти,
всю життєдайну.

Ми хочем жити вічно щасливі,
тілом і духом в творчім натхненню,
ми такі дужі, непобідимі
в божім істненню.

Ми віднаходим нашу могучість
в жилах ядер неспожитих
і сойка рано цукрує щастя
ідей відкритих.

Гавайське сонце щедро ласкає
на фіолетні гібіска цвіти —
така неділя, то дари божі,
тільки радіти!

Та людське щастя скоро минає.
Дніна-хвилина й отверезіння.
Боже надії, Тебе витає
моє натхнення.

2

Сойка збирає зернятка
й не хоче від мене втікати.
Сойко синенька, маленька,
Я візьму тебе до себе, до хати!

А щоби ти не тужила
за зеленню з повінню краски,
я з кокосового горіха
дам тобі солодість ласки.

3

Ті полінезійські дівчата
ходять наче царівни,
з такою гідністю вроди,
з такою повагою ходи,
як сонцерівні.

Дощ розсіває жемчуги,
дрожить смарагдове полісся,
а сонце крізь небо голубе,
розсміяне, щире і любе
все кличе: любися!

НІПОН

Плеса із карасями
і біле стадо качок,
залитий сонцем бамбуся
тихий ставок.

Ніпонські діти як ляльки
із туркусом карих очей,
із крейди дівчатка в кімонах
шовкових вій.

2

Орхидея руркує платки
і закрашає фйолетом,
із мушлі лона танцює язик
набагровілим промінним балетом.

Два білійші платочки злягли
по боках боронити дівочість,
осередній від язичка відстав
і звився у фйолетну жіночість.

Начолі три коронні платки,
непорочно ніжні і вродливі —
вся симфонія зачаття життя
тут розписана в тони крикливи.

3

В муравлищі, що зветься Токіо,
мурашки чені, принадні, вічливі —
тут голці не має де впасті,
так снасти поплутані в гніві.

Верткі і сонцеподібні,
їх усміх роз'яснює камінь,
як повінь спливають до Гінзи
засіяти напарену парінь.

Натягають залізо нервове
на мускулів сцементовані бльоки
і пруться на рижу вогниві
все вище, у скоки на боки.

Ці мурахи стягнули докупи
всесвітних достатків кадила —
о, прекрасна доцільнoste щастя,
яка ти заможна, як мила!

4

В поті чола і в задусі
люди з'їдають свій хліб,
такі безупинно жаждучі,
такий муравлиній дріб.

Така краса безконечна,
і вигибає що дня —
несита і небезпечна
всеслюдська горда рідня.

Ця армія в нестримному ході
завершує поступу шлях.
Є божа сила в народі,
з попелу вічний птах!

5

Два бальки столітніх кедрів:
тримає кріви рука,
напружена така.
Скрохмалений дашок
багром промок,
як золене рядно дощок.

Сюди хто перейде,
себе найде.
Тут ледяна вода
вся чиста і смачна.
Тут обмиття сердечко
через пошану й честь.

А в зеркалі, на тлі,
кропила білі всі.
І бонза в білій одежі
сів непорушно на стежі
спокою чесних благань
приняти почести дань.
На плескіт щирих рук
його сандалів стук.
І тло, все золото,
шінто.

6

В будийській кедровій святині
мережкочутъ нині
свічки і лямпади,
кадил шехерезади
і свастика, око престолу.
Під нею рядки молінь,
людських скомлінь,
чарують думку кволу.
Ми всі жадні милосердія!
І бонза в чорній рясі,
наче на парастасі
зернятка кадил вибирає,
сипле і знов досипає,
тихо, спокійно, без пересердія.

7

З базальту створені верхи
у зелені лісистих зворів
несхитно горді і стрімкі,
що плють нектар із чаш просторів,

підняли жерело на шпиль
та закосили в биндах струї —
течуть потоки звідусіль
на весняні весільні гулі,
паде дугою водопад
в солодкім зашморгу спокою
і стада, стада, дастівят
верху горою —
й долом у жмені пралісу,
в кітлі лякерів і пагод,
Чузенджі молиться до сонця
з глибинних вод
на свій Ніпон
і свій народ.

8

Біленьке з рижу вино
чарує запах і смак,
тільки горнятко одно,
присмак.

Сам нектар попливє
по жилах в чар чуття,
незрівнано живе
це забуття.

ГОНГ КОНГ

Гонг Конг пахучий залив
в бруді розпусти й гроший,
посохли жовті люди
від клопоту ночий.

Тайфун бере за чуби
филь бурунів вали,
падуть зелені зруби
на дощеві поли.

Пінить прозоре море,
клекоче і реве —

бритийський лев невзрушний,
приляг тут
і живе!

2

Море оповило скелі
білими ряднами,
шінто й Готама Будда
тут панами!

3

Жовті азалеї
й коралевий цвіт,
море листя,
горами все блищить —
Боже!
Це Тобі привіт!

4

Безмірно брудні і голодні
з буд, що є бляха й черуп,
вискакують дітоподібні
не діти, а півживий труп.

Скомлить то людське насіння,
спорснене плязмою в світ,
його будучність квиління
засморожених літ.

І люди, що на сампанах,
безвиглядно тихі й сумні ---
ні Будда, ані нірвана,
їм не страшні.

5

Зелений чай, пахучий чай
перших весняних цвітів
і свіжість думки і чуття

моїх привітів —
і заразом: прощай Китай,
прощай!

БАНГКОК

Духота спеки,
сонце закрили хмари.
Сафранових бонзів ранішні пари.
В золоті сяють спіралі,
інкрустовані брами пагод.
Будда-жемчуг на престолі,
золотий віттар вигод.
Серед кадил і молитви
горять біленькі свічки
і сафранові стрічки,
як хоругви.
Легіт залине мов голуб,
пірве золоті пластинки
і кине на плити камінні,
де ходять сіямські жінки.

2

Стільки краси і пишноти,
а поруч нужда голоти.
Як довго зможуть царі
утримати ці віттарі?

3

Азіяти всі на ліво
женуть свої вози,
тут комуністичне диво
грядучої грози.

4

Буйвол в намулі загруз
й рогами вчаровує муз,
й очима, що ametisti,
розприскує іскри.

5

Знов душно, парно,
й дощик йде,
вулиця зеленню гуде,
й голуби, й люди,
всюди. . .

6

Будда зі щирого злота
сидить на жемчужнім престолі,
поклони доземні в сафранах
бють бонзи, босі й півголі.

7

Знов Будда приляг і підперся
в задумі про нірвану.
Золотий одяг злущив і отерся.
Запах кадила мрійливо снується
і копіт веться
Будді владиці і пану.

8

Сяє шовк аж іскриться,
сяють звої брокад —
у жінок засяли очі,
замана принад.

9

Азалії як діти рожеві,
сміються жовтаві цвіти,
фйолетні закрашують листя,
взывають радіти.

10

Жемчуги в засіках сяють:
сафіри і діаманти;

іскристі вісти повісти
шлють аметисти,
рожеві рубіни
лоскочуть без переміни
і зблідли перли,
ліскучо щедрі.
Для всіх і нам,

Сіям.

I я, як блудний син,
шукаю перстеня змін,
і з млаки зомлілих колін
я кличу:

Отче, для Тебе мій поклін.

11

Ріка збудилася вчасно,
в намулі вмила лице,
взяла на руки сампани
й як матір несе їх, несе. . . .
Лякером спливають пагоди
і нігтями просять небес,
а золото сяє, спливає
із лазурових протез.
З дощок дітвора голінька
скаче в розмулену глиб,
сміється, плеще, хихоче
і стрибом в стриб
до риб.
Запах поживи скобоче,
в мисочці білий риж,
политий ситим сосом,
як лязурний книш.
Всі скарби сіямського краю,
всі плоди тропічних нив,
кошами тут напливають
на диво див!
Тут рух, ріка і стан,
і тисячі сампан.

Тих золотих пагод спіралі
я й в сні негoden забути,
такі невисказано гарні,
витончені і високопарні
сіямських піль редути,
постій давних культур
і вір у первовелич,
самоспрямованість всіх діл
в останну духа ціль,
у вічне щастя: мир,
таїзму твір —
всім нам,

Сіям.

АГРА

В непорочнім мармурі біла свяตиня мрій
Тай Магаль¹ величає несмертельну любов
і в чудовій пропорці льотусових колюмн
промовляє як крик будівельних промов.
Тут на мармурі квіти несмертельно живі
сяють в красці і тліє у сонці жемчуг,
а навколо молитва із шабель у письмі
замикає совершенности круг.

— — — — —

Тут спочила матір 14 дітей
в біловерхій мармуровій святині,
що віддала усе, що мала й могла
у любовній екстазі, людині.

Тут кадило горить і свічка одна,
і вінець ясміновий на плиті,
як свідоцтво віків, що любов все жива,
й непорочна на голубому світі.

¹ Тай Магаль скінчили будувати в 1653 р., після 21 літ праці.

Пропливає Джамуна широким вінцем,
обіймає Агри твердиню
і молитву шепоче гіндуським гонцем
за свій народ у Вішни святиню¹.

2

Вулиця широка руда від каміння,
проїзжають темні опилені люди —
і гола дітвора, кози і корови,
і хати отверті, осмалені буди.
Вся давна історія матері народів
знова відживає на кожному кроці,
по білім камінню червонавих сходів
Індія ходить окутана у місячнім році.
Прокажена жінка стоїть на дорозі,
показує пальці прогнилі, прожерті —
молодий каліка тичкуваті ноги
ставить в роздоріжа і на визов смерті.
А ясмінь зірками ловить подув світла
і льотус до сонця сміється крізь води,
і лине прадавна природи молитва
за радість кохання і за світлість вроди.

3

Неосяжне царство мрій,
всевічне бажання щастя —
і льотус з насіння дій
здмухне ясне всевластя.

Так виростаєм ми,
як дерева кріслаті,
дійсність міняєм в сни,
папуги сорокаті.

Співає вічність нам
про Джамни скорі філі

¹ Вішна оберігає створення, що створив Брама, а Шіва нищить.

й півмісяць золотий
на синім небосхилі.

4

Брама, Вішну і Шіва —
потрійне світа лице.
How much? — питаютъ всюди,
постійне питання це.

Шіва царить в Гімалаях,
на шпилі його голова
і Гангес виплив з неї,
свята гіндуська ріка.

В ту воду міліони складають
свій тлінний попіл з костра.
Індії старинна колиска
нині зчорніла як ржа.

5

В Індії у місті мухи ѹ кізяк,
худоба тут недоторкальна —
моральна проказа гіндусів жере,
тут нація безвідповідальна.

Тут Ганді новітний герой і творець,
пасивність є ідеалом,
жінка у кошику землю несе
окутана шалем, кошмаром.

Кобра вжалила націю цілу
отруєю фаталізму —
ї люди, як мухи, обсіли канал
вонючого комунізму.

Здається виходу з цього нема,
безвихідність є очевидна:
звірята, люди, природа сама
в гаремі стала безвстидна.

Критична думка є безkritична
на мармурі старих епох —
та сила духа могуча, вічна
для нас обох!

ТЕГЕРАН

Ладан в жемчугах блищить,
пята година над ранком.
Азійський перстень аж лящить
на пальці Ельбруса розмоленим світанком.
І легіт лине з гір
в наш збір —
всіх рас, красок, культур
нанизаний є срібний шнур.
З арійського гнізда
спільна звізда
і сонце шах
на шлях.

2

Ельбрус голодні гори,
ні осель, ані рістні.
Голі хребти верховини
безмежно сумні.

Рідко десь око голубе
гляне з сірих щілин
і мла, як видиво згуби,
окутує скельний тин.

Я з сонцем спраглим пю
голубу чашу цю.

ІСТАНБУЛ

Давна, наче рідна картина:
розвалені мури твердині
і Мармара філі міліві,
без зміни.

Поорані вітром химерним
пливуть босфорські судна,
і люди — лицем і очима,
наче рідня.

Такіж конята мізерні,
запряжені в знані вози,
і жінка з сумними очима,
з слідом сльози.

Як дуже до себе подібні
вони і предки мої —
такі здається ми рідні,
близькі, свої.

Витаю вас козацьким словом,
знайомий вам:
Салям!¹

2

Всі мої предки Богу молились,
ще перед мною були в Царгороді
і я пішов нині до грецької церкви,
щоб бути з сумлінням у згоді.

Понад дверима давна молитва,
щоб Бог повів нас дорогою правди,
святі суворо дивляться з ікони
на людські просьби і жертвенні лаври.

А повна баня із хрестом камінним
все запевняє про щасливість неба,
бо людське серце всюди є однаке,
бо лиш одного нам всім потреба.

О, Мати Божа, царице ласки,
пренепорочна, свята, блаженна,

¹ Араб. — мир.

я Тебе молю за мою матір,
щоби з Тобою стала спасенна.

ЮСТИНІЯН¹

Свята Софія, духовна мрія,
колумни баню підперли,
стіни від сонця взяли узори,
в цвітах мозаїки перли.

Прекрасна рівність матерії й духа,
змісту і форми ідеї,
і запрестольна Пречиста Діва
молиться досі за неї.

Велична творчість будови храму,
це 5 літ праці і труду —
кодифікатор нового права
дав лише найкраще для люду.

Справді він більший від Шах Жагана²,
навіть від Соломона³,
ливанські кедри, базальт, жемчуги,
це його вічна корона.

БАЗАР

Збіглися птахи лискучі
в цвітистім пірю з раю,
в гнізда пахучі й жагучі,
з містичного краю.

Прискають світла віконні,
хтось сипле іскри з вітрин —

¹ Збудував св. Софію в Царгороді 537 р.

² Цар з монгольської династії в Індії, що збудував Тай Магаль, Агру і переніс столицю до Делгі.

³ Оглядаючи на місці будову, цар Юстиніян мав сказати внутрі церкви: Соломоне, я тебе перевищив!

брилянти, рубіни, сафіри
у золоті хрустальних стін.

Шовки і адамашки,
килими, одіння, взуття
тут в сумерки тихо вдягнулись
на прилавках вимог життя.

Збанят золочені гуси
скапують з дзьобиків рум
і Алядин ховає в лямпі
свій таємничий сум.

ГАЛАТА

Гіпподром і обеліски,
перський мідянин вуж —
і чути тупіт лєгіонів
по каменях сірих калюж.

Синий мечет настороживсь,
хоче Софію дігнатъ
і мінарети обсіли Галату,
босфорських گалерий печать.

Синим вінцем пропливає
жемчужний Золотий Ріг
і небо голубе, безкрає,
тут стверджує вічність доріг.

СУЛТАНСЬКИЙ МУЗЕЙ

Рукавиця з міди і бронзу старого,
як лицарі колись до бою носили.
В ній рука від ліктя до пальців,
ще й сьогодня повна визову й сили.

Габлєтка в султанськім музею:
тут верхна чашка св. Івана!
Нетлінні мощі є в Іstanbulі,
для Церкви досі скарга ї догана.

Крізь людський гамір тут стало чути
голос пророка, що зве до покути.

КАРІЯ

Зчорніла від болю Карія,
злупили її хрестоносці
і рани стікають жемчугом,
золотим мозаїки пругом,
як тіло від кості.

Де велич давної імперії?
Де Константина столиця?
Де Царгороду слава всесвітна?
Де Церкви святість новозавітна?
Розвалених мурів видиво сниться . . .

Лиш філі босфорські зелені,
чисті як руки дитини,
эміті з прадавного горя,
просять у Чорного Моря
із Київа гостий й гостини.

2

Небо на філях, небо в горі,
сонце тримає в долоні —
і гомін слів, людий, возів
на ранішнім припоні.
Камінний хрест, камінний храм
і мінаретів вістря брам
в пресвітлім горбів оболоні.
Пятькрат до сонця муезін
що дня, без змін,
як цар:

Аллах Акбар!¹
І я за ним:
 Салям!
Мир вам!

¹ Араб. — Бог всемогучий!

ЄРУСАЛИМ

Жемчужне Мармара ще й досі мерехтить
в моїй душі
і філі ці
у синій млі
голубі перстені
на тризуба руці.

2

Егейське море як луска блищить
і тужать гори в серпанку мрії.
Атенська Діва на пристань глядить
і мліє на білім мармурі.

3

Зайшло сонце за юдейські горби.
Кипариси як дівчата стрункі
і тіни лягли у піdnіжа гори,
в чорних платах арабські жінки.

Єрусалим наче весь у вогні
від цілунків сонця, що гине,
і дорога скрутилась як вуж
у безлюдній пустині.

І поплив легіт вечірний з яру
на поля винограду,
де пророк Єремія звістив
оконечну загаду.

Місто мира горить ще й тепер
безнастанно вогнями,
аж Обіцяний верне, прийде
і погоїть всі рані.

4

Молодий кучерявий жид
ділово відбирає пашпорти

і стукає печатка держави,
як кров із аорти.

Всюди написи перші вгорі
у єврейській Ізраїля мові,
клаптик місця на цій землі ,
змитий ідею в крові.

Україно, де твій пашпорт?
Де урядник прибиває печаті?
Де мова твоя на стіні
вгорі перша ясніє в пишноті?

5

Я бачив чорний стовп з базальту,
при котрім били Христа.
Нині той стовп стоїть на престолі
і кріпить душі захитані, кволі,
в останну побіду добра.

6

Тут почалася печальна дорога
страдального Христа.
Пилат в преторії умив руки,
камінна плита німа,
вся порепана від безчисленних ніг,
де початок спасительних доріг.

7

Малий, тісний у темряві гріб
Спасителя моого і світа.
Лямпади горять і тіни падуть,
люди цілується, минають і ждуть
на здійснення Його заповіта.

8

Камінна печера поділена в три
і в коптів лиш кінчик камінної плити.

Як риза, так гріб, одної судьби,
поділені ріжно такими ж людьми,
хоч ми одного Отця тільки діти.

9

Тут загубили самого Христа!
Осталася тільки помпа пуста:
бочки череваті при божому гробі гудуть
і мури порепані, тріскаті луною бють.
А богомольці?
Попихані, набиті, поштуркані, прибиті —
бо ім молитись не дають.

ДВІР КАЯФИ

Глибока вязнична печера, як колодязь
і всюди хрести на стінах камінних.
Відбитка вязня, що руки підніс
і просить волі в словах незамінних.
Вгорі віконце, де сторож стояв.
Напроти лави в печері вогкій
і діри дручків, коліс і кайдан,
де бичували припятих людей.

Тут кождий камінь у крові насяк.
Тут Петра розчавив проймаючий ляк.

ВИФЛЕЄМ

Чорна печера віків, окоплена світлом свічок
і зірка на мармуровій плиті.
Тут родився Христос, зоря всіх зірок,
на цім божім сотворенім світі.

Я поклав три свічки,
мого серця дар
тут на вівтар:
за батька, матір і Україну.

2

Хрестоносці лишили тут слід.
Що крок, то руїни нові.
Рабунком, мечем і вогнем
ширили царство Христа на землі.

3

Мухи і гедзи обсіли
всі святі місця в Палестині.
Христове тіло напухло, свербить,
відіпхане в кут на соломі лежить
в ясцині.

ВЕЧЕРНИК

Порожна простора кімната.
Розбита мозаїка вікон.
Колюмни як недібрани діти
роздіглися при стінах кругом.
Лиш витерті плити підлоги
тамлять таємність подяк,
тут звершене таїнство віри,
тут перший таїнства знак.
Христос звершив сам подяку
приносом хліба й вина,
Тіла і Крові признаку
за всіх і за вся.

ГЕТСИМАНІЯ

Фенікс з любови згорів,
зотлів
і попілу сіра рінь
здрила паростий тінь,
сірозелений сад
вертоград
найстарших на землі дерев.
Оливний корінь живий, не вмер.

Пускають гилі нові
тисячелітні пні,
що чули стогін Христа
і пили кровавий піт,
нині шепочуту пісню століть.

ТАВОР

Гора Тавор висока і стрімка.
У підніжку стоїть старинна Дебора,
де дощ чудесно знищив ворогів,
що на колісницях гнали як змора.
Есдральон досі надмірно плідний,
всі ниви рясні, преображені.
Це посестра рідна ізраїльських піль,
нива при ниві, хліби, сіножаті.
Ще й досі надії несповнені всі,
гострі, тяжкі і розтлінні,
як білий камінь в Таворській горі,
де ризи засяли промінні.

2

Христос пішов на високу гору,
гора дві тисячі стіп —
і тільки трох пішли за ним,
і жаден не осліп.
Побачили славу світлу його
у ризах з сонця вогню
й забули про все, родину і дім
в містичну хвилину цю.

— — — — —

Тоді учитель казав їм мовчати
і свого другого приходу ждати.
Вони змовчали.
І ждемо ми
століттями. . . .

ГАРІЗІМ

Камінний хрест верху гори
як ясмінь променіє,
сивобородий самарянин
за прилавком чорніє.

Малий чотирокутний храм
із білого каміння,
достінний стіл і Пентатевх,
закон і суд сумління.

Два звої бляхи мідяні
з історією народу,
крізь таїнственні всі віки,
крізь згоду і незгоду.

2

З цілого народу лиш корінь остав
ідеї, що ніколи не гине.
Пройдуть буревійні віки
і знов затріпоче крильми
стадо самар лебедине.

3

Я пив з Якова керници.
Вода холодна і свіжа
з жерела на Гарізім
спливає до піdnіжа.

Вузька і глибоченна
вона Христа поїла
і жінку самарянку
очистила й обмила.

І наша ікона тут висить.
Ще запах кадила в ній тліє —
Вкрайно моя безпритульна,
святість твоя усюди ясніє!

ВОЗНЕСЕННЯ

Маленький округлий мечет.
Посередині біла скала
і виразний слід правої стопи,
де стояла Христова нога.
Відтиск відбитий гладенько так,
на спомин, знак.

НАЗАРЕТ

Благовіщення велика печера,
а побіч мала за житло:
камінні вируби, діри і яма,
архангела тремтюче крило.

Над ними церква з бетону,
могутній Муцці твір,
підносить баню на рамах
до Бога, до зір, у простір.

ЄРИХОН

Тут Єлісея вода, з жерела свіжий сік.
Цвите пустиня мертві, коріниться тут чоловік.
Солодкі грона дактиль, вина, помаранч і морель,
гомін тисячів стад, відгомін людських осель.
Заздро глядів кочовик з голих моавських прів,
аж єрихонський мужик вежами мури обвів.
Минали довгі віки, бурливі тисячі літ.
а Єрихон все цвите, як смарагдовий світ.
Тут Єлісея дар в пошумі чистих філь,
тут чародійний сік і лік плодючих зусиль.

ГРІБ ДАВИДА

На Сіонській горі печера і гріб,
на гробі жидівські корони.
Тут вереск і спів, танці і тупіт,
у суматосі колъонни.

Ликують жиди в горячі пісень,
зарвистий крик бє у стіни,
тут сіонізму жаріє вогень,
імперії безсмертні хвилини.

Оця імперія жива тут росте
і душі жене до нестями,
ніхто її більше нічим не зіltre,
нація відкрила свій шлях над віками.

ГАЛИЛЕЙСЬКЕ МОРЕ

Христос притчу сказав про жемчуг,
великанський, безцінний
і купця, що продав все, що мав
і купив ізмарагд той нетлінний.

— — — — —
Зелені смарагдові філі
вилискують сріблом перел.
Вітри їх голублять, легочуть,
і риби з солодких жерел.

— — — — —
На питання щастя і горе житейське
відповідає море Галилейське.

2

Чорні і білі кізлята,
чорні і білі овечки
над морем галилейським
вишукують стежки.

3

Я бачив горду богату Тиверію
і Магдалі опущене, голе —
Капернауму цвітисти колюмни
і галилейське розмріяне море.

Місце чудесного помноження хліба,
гору блаженств надбережну,
розкішні луги, плодючі ниви
і кипарисів горду мережу.

МЕРТВЕ МОРЕ

Юдейська пустиня жде самаряніна,
сіра, спопелена горбів горбовина.
Вітер відносить попіл пилюгу
аж до Мертвого моря на смугу.
Бере, складає жменя до жмінки
під сине віко аж на дно скринки,
щоби в перлистій лусці на філі
сховати сонце в промінній силі.

ПАНОРАМА

Камінне місто з вежами побілене ранішним сонцем,
терасами підносить білі кости із кедрової долини.
Лиш денеде зелень дерев затикана тісно між мури
і золота баня мечету кличе посестру срібну із далі.

Безперстаний гул голосів і подих звіринного калу
і пари ослят, обвантажені крамом, рівно біжать по
дорозі —
вони як годинник постійно махають всі головами,
а вуха довгі, вахлясті, як зайчики стрибають в сонці.
В білих намітках скоро підбігають за ними араби
і жінки в довгих халатах, як темні в жалобі вдовиці.
Шумить асфальтова дорога і вужем веться до міста,
що овіяне холодом ранним гріється до промінного
сонця —
над Єрусалимом небо голубе, як чаша всевічного
Бога.

КАРМЕЛЬ

Тут Ілія порубав 450 фальшивих Ваала пророків,
свіжа кров потекла рівчаком наче відгомін Іліїних
кроків.

Ще й досі тече зчервоніла вода у кішонськім потоці
з Кармелю,
наче пригадка всім про пророчий проклін і гнів на
безбожну оселю.
На вогненнім возі він знова тут прийде, щоб
Христови пробити дорогу,
як скровавлене сонце помертвіє й зайде за куртину
вічності строгу.

2

Кармель високо над морем
підняв стрімкі рамена,
просить у Господа Бога —
а Ілії нема та нема.

Кармель то красавиця,
цвітів пахуча вонь —
нині печера вдовиця
просить із неба вогонь.

Ахав в Сихемі гуляє
і Єзавель в Сидоні пє —
чайже Ілія то знає,
яка неправда є!

Чайже Ілія почує,
вогнистим вітром злетить —
Кармель зелено сумує
й далеко на море глядить.

АКРА

Акри хрестоносна твердиня
клячить у моря стіп
вже сімсот літ
і ширить мури до філь —
чи буде бій?
О, ні!
Хлопят веселих рій
з вудками навздогін
припав до філь колін.

Цілі поля бананів
з листям, як вуха слоня,
тяжкі і присадкуваті,
як мозолиста долоня.

Помаранч сади кріслаті
з лискучими кущами
примиляються до кедрів,
як діти до мами.

Виноград, фіги й гранати,
бавовна й цукрова тростина,
мельонів золотисті шати
й меду пшенична гостина.

СИНТЕЗА

Схід — країна контрастів.
Пишність і виставність богацтв,
і нужда кромішна бідноти,
і суматоха рас.

Здорові, вродливі і рослі,
а поруч проказа, каліцтво і біль.
Віра містична в найвищого Духа,
бруд і нечистість, і гниль.

Краса і відраза, дівицтво і святість,
розпуста і рознузданій гріх,
і хмародери з мармуру й бетону,
побіч розвалених стріх.

Осли і верблюди, гомін і крики,
зелень городів і попіл пустинь,
камінь дороги, асфальти і бруки,
пухких килимів мережана тінь.

Чистість й нехайність на спільній лаві,
проклін і молитва із близьких губ —
схід насяк і розпух від контрастів,
як заражений струп.

КИПР

Кипр в смарагдовій оправі
розвіяв платочки гір.
як цвіти по синій мураві
філюючих старинних лір.

Брунатний топаз перстеня
обняликоло рубіни,
на синім пальці моря
ясноголубі тіни.

АТЕНИ

Алябастрова миска
з героями, богами,
неводом нависла
між візантійські брами.

Висока і чиста
з Акрополю діва,
оливне намисто
і овеча нива.

Сяють ікони срібні
у сумерках кадила,
ми богоподібні,
як ангельські крила.

АКРОПОЛІС

Свята гора століть
кого не бачила, кого не чула?
Невзрушенна на мармурі стоїть
і слава Фідія ще не проминула.

Позейдон тризубом трясе
і Діви Атени оливка сіріє,
тут світле сонце потрійно горить
і в каріятидів лиці каменіє.

2

Стойть мармурний камінь.
На камені слова:
Невідомому Богу. . . .
— Молитва?

Поглянув Павло різко:
всі сиві бороди.
І сіяв слово правди
на завжди.

*

В Коринті він говорив
до всього народу,
жерело з гори журчить
про згоду.¹

В голубій теплій воді
купуються увечір діти,
Коринту білі domi,
як цвіти.

3

Дорійські колонни виросли з мармуру
й жилаво склепіння неба підпирають,
йонські закрутили роги до бою
а коринтийські з цвіту розцвітають.

4

Тут навіть голуби сплять
до шестої рано години.

¹ Римський полководець Муміюс знищив півмільйонове місто Коринт 146 р. перед Хр. а Цезар відбудував. В Коринті промовляв св. Павло, коли жиди оскаржили його о бунт, а римський претор відкинув оскарження і запросив Павла промовляти на ринку до всіх. Він це використав і заложив християнську громаду. Коринт істнє вже 3,000 літ. Знутра гори тут пливє обильне жерело солодкої води. Ірод Аттика збудував велику прилюдну керничу з 4 цистернами, з котрої досі беруть воду.

Поволі місто зшумить, загуде і піде
в Атени синь,
де Гомера родинного огнища дим
запрошує всіх до гостини.

5

Тут народилося народовластя
тому три тисячі літ,
щоб люди по братньому жили —
чи може бути кращий привіт?

Ми всі всюди все
одно —
евхарістó!¹

РИМ

Летимо понад Італію,
вітер навіяв хмари.
Гори явились в сонці
й нараз пропали.

Знов сонце розкидає
клубки пушистих хмар.
Як цятки людські оселі
крізь соняшний пожар.

Чиєсь цікаві очі
глядять на це перо.
Злітаємо в долину,
як золоте стебло.

2

Що вулиця, що ріг, то церква —
тут хрестоносці не рядили.
Стоять малюнки і святі,
гей встали із могили.

¹ Грек. — Дякую.

Старі і величні ікони
освітлені свічками,
хоч порох їм лиця закрив
невидними руками.

Вузкими вулицями ходять
римляни і римлянки,
з фонтанів трискає вода,
як радісні світанки.

Ніхто тут Церкви не нарушив,
не грабив і не палив ніколи.
Недоторкаємі стоять
католицькі престоли.

Блаженні є всі миротворці
пісень, музик і книжки,
вони здобули й зберегли
колюмни й обеліски.

Цвіте давна могутність Риму
в лицах і у святах.
Тут кождий горб і кождий крок.
розсвітлений в промінях.

ГОРОД КАРД. БОРГЕЗЕ

Магнолії заснули під осінь,
каштани щапки надягнули зелені,
смереки, сосни і пальми
задивилися в клени.

РИМСЬКИЙ РИНОК

На римськім ринку свята Вести.
Стрункі колюмни біліють в даль,'
лук тріумфальний для Тита чести'
підносить велич тих чистих краль.

¹ Тит збурив Єрусалим в 70 році нашої ери. В його честь збудували тоді тріумфальний лук.

Чиста весталько давного Риму,
чи й досі ходиш з світлом у день?
Ти вічна мрія людського духа
до краси, щастя, чести й пісень!

КОЛЬОСЕЙ

Кольосею зчорніле каміння
колиб говорити хотіло,
комори свої глибоченні
всі кровю по вінці сповнилоб.

СТРАШНИЙ СУД

Погідні тони з моря красок.
Тут Міkelьанджеля геній тріумфує —
з бездонно вічних віри глибин
Христос нас надгороджує, карає, царствує.

Тут челюсти пекла дуже малі
і тільки завзятці підлоти
чортами попихані в темінь падуть
в обійми розпуки й голоти.

МОЙСЕЙ

Міkelьанджело свого Мойсея
високим чолом завершив,
бородою як вихром розвійним
могучі груди пророка овив.

ПАНТЕОН

Створені видивом генія
старинних пророчих очей
повстали колъонни, мури і баня
монументальних віри ідей.

СВ. ПЕТРО

Галилейський рибак тримає ключі
при вході до свого храму.

Він задуманий так. Тисячі, тисячі
тут проходять як військо крізь браму.

Великанський храм примістивсь на горі
і мозаїки золото світить,
а він був лиш бідак, ловив рибу в ночі;
це богацтво осліплює, гнітить.

Він втікав звідсіля апійським щляхом,
аж Христос йому вийшов напроти:
— Куди йдеш Господи?

— Я до Риму іду,
Щоб за тебе удруге вмирати.

Тисячі тут померли¹ й підземельні гроби
проймають засвідченням віри.
Я ходив тим слідом, де ступали стопи
христіян, що любовю горіли.

Недалеко від гробу св. Петра
мощі нашого рідного брата,
у склянім саркофазі під престолом лежить
слава й честь Йосафата.

В непроглядних рядах тут проходить народ,
оглядає і молиться Богу.
Чайже видить Христос і почує Господь
нашу скаргу, наш біль і трівогу.

Ми зійшлися знова після літ 50
хуртовин, воєн й неспокоїв —
які дивні шляхи, непроглядні діла
Твоїх Господи рішень і творів!

2

Задумався св. Петро
і є чого думати!

¹ В катакомбах, ще тягнуться на 17 миль в підземних хідниках Риму, має спочивати 100,000 мучеників.

Якби він сьогодні жив,
післилиби за грати.

Тоді — розпяли на хресті,
та це були варвари.
Нині би душу виняли
і закатували.

Тоді запрошено Павла
в Коринт проповідати —
нині замкнулиб в концентрак,
де виходом вмирати.
Тоді й сьогодні два світи,
хоч ми одна родина.
Здається наш годинник бє:
дванацята година

КУПЕЛІ КАРАКАЛІ

Рим пишний водою. Чиста, холодна і свіжа
витрискує з ріжних фонтанів на кождій площі, у
місті.

Тут кождий може освіжити себе подорожний,
присісти на мармуровій лаві й зечерпнути струї
прозорі та чисті.

Тут леви камінні, і риби, і жаби з мармуру
випльовують струї перлистих фільтр безнастанно
і водограї стріляють в небо спорошені краплі
кришталів,
що легіт відносять до сонця так мило, і
любо-заманно.

З жерел підземельних повівши провід камінний
тут Каракалля відкриті купелі поставив римлянам,
обвівши мармуром широку площу догідну
і прикрасивши збірник інкрустованим скелі жупаном.
Плигають струї як срібло живе з фронту фонтанів
і заливають збірник мінливим сяйвом кришталів.
Тільки ступити туди! — заманює філя лискуча.
Яке прекрасне добро завше пожаданих дарів!

ТИБЕР

Вузенька тиха ріка,
чи пливе? Не видно, не слідно.
Гладка і зелена, як скло,
в місті для неї заглітно.

ВАТИКАН

Один високий горб
і самостійна держава!
Тут панує св. Петра
тисячелітна слава. . . .

МУЗЕЙ

Тут експонати далеких віків
за склом, в пошані, правдиві.
Говорять пожовклі листки,
а не пропаганди фальшиві.

Поруч себе і в одній кімнаті
ті, що були ворогами,
думки лишили крилаті,
що поступу є двигунами.

Генрік Восьмий і Саванароля,
Мікельанджельо, Рафаель і Галілеї,
Др. Мартин Лютер і свобідна воля
незборної ідеї.

Нині нікого не виклинають
за вислів свободної думки.
В честі й пошані письма приманюють,
людського генія дарунки.

VIA APPIA

Апійську дорогу стережуть кедри
і величні мури гробів,

тут катакомби зарилися в землю
й шукають Петрових слідів.

СВ. СОФІЯ

Наша Премудрість при Via Bocea
Копула в золоті сяє
і запрестольна стіна мозаїки
Богу гимни співає.

CASTEL GANDOLFO

Кастель Гандольфо на високій горі,
над озером, як сине око.
Тут панує Папа на Петровій скалі,
широко, далеко, високо.

Я бачив Папу на високім столі
й тисячі паломників світа.
Хто був більше захоплений, тяжко сказати:
Папа чи християнська еліта?

Тут був стиск людських тіл і колін
із намагання бачити Папу,
напір всіх проти всіх і з усіх сторін
по свою духовну заплату.

Та заплата, як легіт на плесі води
шепотить: зажди ще, зажди . . .

СИНТЕЗА

У Ватикані всі коридори
в красках, як цвітах, пишуть історію.
Кольори, взори, події, люди,
на стінах, стелі, рамах і всюди,
в хвилі тріумфу і в горю.

Оце вражіння моєго серця,
я тут словами творю арабески.
Римські музеї, городи, твори,

золото, срібло, скло і кольори
переливаю віршом в ґротески.

2

Кінчиться денна спека, вечірний холод віє,
римляни йдуть на корзо, де світло миготіє.
Ходять веселі пари, без журна карузеля,
пращаю всіх вас щиро: A rivederla . . .¹

ПАРИЖ

Богатий Париж, усе привітний,
дивиться на чужинців з гори —
занятий вічно в драмі любови,
на їсть, не спить — він без жури.

Голуби, люди, дерева, цвіти,
клопіт зложили на хідники.
Радійте тіла веселі діти,
день творить вічність, а не роки.

2

Парижські бульвари вночі,
хлопці, каштани, дівчата
і трикольори на стовпах,
наче любов розпята.

Моста камінне сідло
тримає золоті коні,
сполошені скачуть в глиб,
віжки рвуть на припоні.

3

Молиться тихо Лябурé
в нетлінній домовині,
зложила руки воскові
в золоченій святині.

¹ Італ. — До побачення.

Біла мозаїка стіни,
як голуб при престолі,
чорніють чотки монахинь,
як душі зимні, голі.

4

Наполеон в брунатнім саркофазі
на підесталі з маляхіту,
французька вічна спадщина
для непокореного світа.

5

Айфеля вежа залізна,
цікава пропорція ґрації і сила,
густа алея зелених дерев
для мене в стократ голубо мила.

6

На площі Згоди обеліск з Люксору.
Тут гільотина працювала —
минули війни, королі, прапори,
одна ідея все перетревала.

7

Нотр Дам виріс на жилавім камінню,
воно придавило світло і тіни.
Мрійно розетки спливають кровю¹
на глибоченні холодні стіни.

Зовнішній готик говорить сміло
про правду віри і гріха силу.

8

Кропить дощ по парижськім бруку.
На площі Сен Мішель я став і питаю:

¹ Червона краска є знаком любови і віри.

— Де вбили Петлюру?
і відповідь: — Такого не чула, на знаю. . . .

9

У Верзалю нині повно старого шмаття
і задухою королівського двора ще тхне,
але республика, як дівка жебрача,
короля свого ще й досі клене.

Туди туристів обводять як слонів
зі салі в салю й величують двір,
що світлі хвилі історії народу
зберіг для потомків як скарб й на взір.

Смердить республика, що сама нічого
крім гільотини Франції не дала
й тепер підлогу навіть брудом чути,
де колись слава громами гула.

10

Захмарений ранок, заплакане сонце.
Паріж — цікавий базар,

Au revoir . . . !

ЛЬОНДОН

Льондон напушений, холодний,
небо захмарене, тяжке.
Так непривітно стрічати
повітря закопчене, гливке.

В безпереривному поході
вовтузяться ряди людей
всіх рас на світі, всіх народів,
Льондон — кітловина ідей.

¹ Фран. — До побачення.

2

Підземка гонить в темну глибінь,
тунель Льондону.
Вужі залізні сичать, шумлять,
на ніг запону.

Я верг життя на ржу тих шин,
що чорні з болю,
а може дощ шалених змін
освіжить долю.

3

Кропить льондонський зимний дощ.
Мальовані дівчата
 волоссям гріють голі рамена,
яка витрати!

У цирку заїздів крутих
на чатах поліцаї,
стирчать міліони парасоль
в повільній зграї.

Ця парасоля як печать
спокою й добробуту,
співає божа благодать
про сіль забуту.

4

Теймс зеленим оком
широко глядить на місто,
в коморах парламенту
місять народне тісто.

Хліб будуть їсти по світі
голодні й спрагнені волі,
з віндзорського замку лине
легіт кращої долі.

6

Вітер рве за полі
і самоходи димлять клубами диму,
женуть навпереди
без стриму,
як весняний ручай --
Льондоне,

Good bye . . .¹

ПОВОРОТ

Вертати назад не дуже весело.
Холодно, хоч сонце горить.
Для мене жити, голубе небо,
вертати, щось серце щемить.

Люди зійшлися на летунське поле,
чекають на свій літак —
а нерви світа червоні пруги,
їх роз'їдає зубатий ляк.

Хочем летіти коби найскорше,
то чекання по нервах бє.
Місячне сяйво, відбите в Марсі,
цукорки нам роздає.

2

Англійський Канал чи Ляманш,
сина на карті смуга.
Європа глядить на захід,
шукає друга.

Європа повдовіла знов,
одягнена в жалобу,
на сході вицідили кров
й роздушують утробу.

¹ Англ. — Пращай!

Свобідний дух іще не вмер,
скувати духа годі,
ліси на Сибірі шумлять
про силу, що в народі.

Та сила в дусі, що ніде
катам не стисне руки;
вона до поступу веде,
до правди і науки!

3

Нарешті через океан. Я на своїм місці
і знов американський суходіл прийме мене у гості.
І знов знакома метушня і гомони крикливи
все блище й блище. . . . Думи настирливі
спокою не дають. — А як там **вдома**?
— Побачимо! І наче хмара насуває втома.

4

Двацять п'ять тисяч стіп понад морем.
На овиді соняшна повінь.
Небо зілляло хмари
в ясноголубу полумінь.

В тій полуміні блакитні ока
і пухів сніжна перина,
а мотор сверлить повітря
з гуркотом млина.

БОСТОН

Бостон купається в горячі,
кипить питна вода. . .
Летіти до Нью Йорку на воздусі горячім
справді біда.

МЕТРОПОЛІЇ

Нью Йорк, Льондон і Париж —
три метрополії держав,

котра з них найбільша,
котра найважнійша
для людських справ?

На сході Токіо зростає,
біле і чисте як скло —
якщо це скло не трісне,
не сплямиться, не присне,
буде добро.

НЮ ЙОРК

Море наставило пальці
і хапає місто за коси,
вулиці стигнуть снопами,
камінні покоси.

Снопи заржавіли в бруді
й зерно на пні скільчило,
стільки заходу й труду,
на жаль — погане жниво.

2

Ню Йорк є повний збутвілих дерев,
навіть сіль лиш осипу краска,
найдикша уява тут дійсністю стає,
а дійсність як неімовірна казка.

Люди розкисли з переситу мяса,
залиті вогнем алькоголю,
втратили свідомість про силу духа
і розгнімають через славолю.

Здалека видно начеб то дужі,
повні, суцілі і гарні —
зблизька: померклі, посохлі,
як закоптілі ліхтарні.

3

За Годсоном на панорамі
ряд вавилонських веж:

одна островерха, як шпилька,
остерігає від грому пожеж.

Чи остереже? Хто може знати
в місті хули і снаги?
Місто розспіване переливається
як чаша за береги.

4

В Нью Йорку чорний бруд,
сморід сміття, погній,
і дим з носів, і дим з машин,
як стоголовий змій.

Тут чорна повінь тхне
заразою вулиць
і ангелів нема,
ні перелетних птиць.

5

Нью Йорк, я тебе люблю
за силу і велич будови,
за ріжнокольорність світла,
за містику любови.

ШИКАГО

На полях осінній холод,
викочують осінні млаки —
яка розкішна зміна
після ньюйоркської спеки!
Ланів сутозелені,
дерев, корчів убори
у серпанку холоднім
ховаються в простори.
На овиді кроваве серце
підноситься у млаці,
біжить гладка дорога
килимом у палаті.

Густіє сина млака
і заливає овид,
дерев зелені чуби
лиш марево, лиш привид.
Нарешті все втопилося,
ліси, поля й дорога,
ми ідемо крізь серце хмари,
на провидіння Бога.

2

Шикаго чистійше як було колись
і люди культурні в одежі,
середина міста це великані,
залізобетонні підхмарні вежі.
І менше бруду по вулицях.
Легіт від озера холодить мрії,
і навіть мури тут менше чорний,
тут більше міра, більше надії.
Тут будівничі химерні діти:
один будинок миска на мисці,
ганок підперло скісне вориння
тичок з граніту, тріска при трісці.
Жінки минають наче верблюди
з горбами перед собою,
волочуть стегна хвилястим хором
чергами до водопою.
Гремить надземка, свище підземка,
в каміноломах темно від краму,
із піль паухучих ідуть міліони
в склину і спочену браму.

3

Зірки на небі приховали хмари,
Шикаго nocheю казочно мріє.
Зірки в будинках ріжнобарвисто
сяють, міняться, все мерехтіє.

Вулиці тонуть в мрячній задусі,
жінки лоскочуть пухкістю тіла

і не вгасають світла в ліхтарнях,
щоб пристрасть ночі ще більш горіла.

4

Густі лави набиті людьми,
залиті світлом зі стелі.
Люди півсонні похнюплено тчуть
думки свої тяжкі, невеселі.

I нараз вдарив годинник дзвінок,
всі стрепенулись, відходять.
Десь плаче дитина, останній пророк,
бо матері дітий вже не родять.

5

Сонце горяче, повне,
роздилене в огні —
будинки темні, чорні,
насплені і злі.

Шумить нервове місто,
гуде тупіт коліс
і голуби на кришах,
як зразки сліз.

6

Тунелі і лябіринти,
проверчені шляхи думок
і Мічіган, окритий в зелень,
чекає на перший крок.

Хто землю знова розколише?
Хто згорне з місяця жар?
Хто сонце на кришки розкришить
і стопить над крилами хмар?

Прекрасна хвилина любови,
що мусить в останнє прийти,

здійснить давні постанови
про нову землю і нові світи.

7

Тепло налягає на ноги,
будинки ховаються в землю
і самоходи підбігли на гумах
ставити греблю.

8

Мій дім чекає на завтрашній день,
щоб я зміг гідно спочити —
наїздивсь по світі, нахапавсь вражінь,
що час отесав наче плити.

В моїй хаті спокій і самотність така,
що кричить і драпає стіни —
завше бути самим, треба бути сильним,
щоб не впали від поштовхів днини.

Ось я копаю час, як ногою клунок,
коби блище, коб скорше до ціли.
Ох, замотаний весь моого духа клубок
від колиски — й мабуть до могили. . . .

Зі слів тих я ставлю будинок ідей
і вас запрашаю у гості —
витайте, гостюйте, побудьте хоч мить
в твердині моєї творчості!

НА ОВИДІ

Прекрасна погода жнив!
Щітки золотої стерні,
покоси незмолочених ланів
і смарагдовий рів,
і дерева в зелених кучерах химерні,
і здаля на овиді мла,

осінна вже,
що прийде зима. . . .

КІНЦЕВЕ

Зелене яблуко в руці
й мука паухуча, біла —
вся сила духа у муци,
в тій дрібці, що не сцвила.

Моя мука з камінних журн
пилок і сніговія,
в пилку базальт кремінних норм,
пісень музична мрія.

2

Їдьте в світ! Це для всіх моя рада найкраща.
В світі мудрість віков і скарбниця знання,
незамінна для всіх зброя велитня,
незнищима і непропаща.

3

Їдьте в прекрасний божий світ!
Ми всі одна родина,
пізнайте брата і сестру
й тоді настане зміна.

Тоді полюбите людий
любою, що без змази,
полуда спаде із очий
ненависти й образи.

Ми всі сотворені на це,
щоб щастя поділити.
Хай згине смерть! Лицем в лицє!
Я хочу вічно жити!

II

ТОЧКА

PERIOD

ПЕРЕД БУРЕЮ

“Душі плісняві і ситі” . . .
— В. Симоненко.

О, зійди, зійди із плодовитих хмар!
Розсипись дощем, громами удар!
Хай плещить ріка по самі вінця
смарагдових філь лискучі кільця!

Вітер налякавсь, скрився за кущем,
вже підлазить смок і дише вогнем,
і тримтять хиткі, білі колінця,
чи це перший знак початку кінця?

2

Мене пожирає задух-самота,
бє по вухах журби барабан,
де не гляну привіти і усміх чуття,
а для мене лиш скло непривітних заман.

Так проколений мозок, голками думок,
витягає найкращі як рідкі мотилі
і настромлює їх на залізний гачок,
хоч тріпочутъ вони в цій смертельній петлі.

3

Я висох, замнявся в собі,
запався наче той гріб —
ні кому ти вже непотрібний,
ти зайвий, ти непотріб.

І ходить за мною та скуча,
щирить останні з зубів,
розпатлана і дика мука —
ні радощів, ані жалів.

4

Їде, їде Зельман,
жене самохід;

а у коршмі стара дівка,
аж душить сморід.

Скірить зуби старий образ
в сутінках темнот,
молотком гатить по лобі,
по душі сексот.

Чи той хрест є знак спасення,
чи для мук, тортур?
О, скажи нам, Сину Божий,
в цім століттю бур!

Наш човен розбитий тоне,
нас садять на паль,
перед нами світ холоне,
нестерпимий жаль.

О, скажи тими устами,
де застигла кров —
ми вже просим кулаками:
слухай, не відмов!

5

Ми вже не просим, а грозим,
Тебе визиваєм на прю,
ідею в слові морозим
і продаємо брехню.

Як скаралуща порожна
гуде варварство дущі:
все можна, чого не можна,
оце модерні кличі.

Наша молитва як риза
і чаша на вітари,
то нашого серця кріза,
то наші букви старі.

Чи буде вибух прозріння,
чи переродиться світ?

Хто має ясновидіння
най передасть нам одвіт.

Бо ми учителі правди,
що стали на підестал,
всі вигибаєм від черви,
в багні розпусти похвал.

Слова жалю і покути
ропились в солодких устах;
о, громам і лискавкам бути
в цих вирішальних часах!

ЖЕБРАК

“Господи, поведи мене шляхом Твоєї праведності”
— напис над дверима грецької церкви в Іstanbulі.

Сонце сміється із жебрака,
що вийшов сніг збирати —
його збронзована рука
навикла до шмати.
Моя збронзована рука,
як Івана Предтечі,
хапає крило літака,
щоби втечи від втечі.

2

Місто вежами у синь
захвалює базар рабинь.
Чого мені шукати там
на сходах в світлий храм?
Порожні вже грішні комори
з міхів негідної покори.
Спадає з моого долота
обручка сино-золота.
На очі впала синьки синь,
блакитна Духа полумінь.
Жебрак збогачений над стан

від власних розшуків і ран.
О, Духу правди і могил,
заграй на струнах рідних крил!

3

Щоби піznати власне Я,
потрібне гаракірі —
хоч кров, як піт, брудна й липка
сплине по скірі.

І власну неміч на шнурку
загнати поміж люди,
щоби раділи на кріслах
насичені приблуди.

Тоді з невисловлених слів
повстане епопея,
як дійсно виглядає твір
плодючого Мойсея.

Чого він хоче, що в нім є?
Ударте в дзвін трівоги!
Жебрак порізаний живе
в рові тернистої дороги.

4

Жебрак збирає на овиді цвіти.
Жебрак вишукує зорі в траві.
Хоч сам обдертий, голодний,
сів на осяйнім горбі.

Залізні птахи злітають,
піднявши крила до хмар —
жебрак свої крила волочить
побиті молотом кар.

Спінена розкоші чаша,
спливає соками ртуть —
жебрак в лякеровій коробці
сховав Спасителя путь.

Смага виколює очі,
втікає час за поріг —
в Бога достатків богато:
святості святість і гріх.

Чисті долоні жінки
леліють сонце життя
і щастя спливає кровю
на вістря каяття.

ГАВАІ

Веселка впала на море і замінила філі в опаль,
сонце із воза снопами скидає промінну сталь.
Вітер розчішує пальму і сойка цукру шукає;
Все тут цвите і співає, море голубе, безкрає;
розкоші земної рай,
Гаваї. . .

НЕПОЕТИЧНА ПОЕЗІЯ

Наша поезія парость зівяла,
стон надмогильний,
крик!
Дугою світа линуть мельодії,
а в нас?
Затерп язик,
пучніє мозок, роїться дума,
важливий перший крок,
але поломане колесо щастя,
застиг, замовк
наш лет думок. . .

— — — — —

І враз фонтан
заман, приман. . .
Спливає струєю гріха
жага,
язик у спечених устах
злизав свій страх

і гомін пlesнув у долоні,
аж жили збрякнули червоні.
Тутнить копитами правість,
що вже зачата благовість
і з вічності плідних ложесн
він встав, терпів, воскрес,
бо побідив
ненависть, гнів,
убийство, смерть,
ціною жертв.
Тоді ударив грім знутра
і пукла з тріскотом аорта,
і потекла густа шума
з розбитого горнятка горла.
О, задрожала вся блакить:
Я хочу жити!
Я хочу спити повну чашу
відвічних втіх життя!
Чи кенче треба битись в груди,
нашо це каяття?
Це дане Богом на весілля,
як придане для нас,
із лицемірного похмілля
вогонь затлів, загас.
Нова пора, нові пісні,
як грім, як лискашка рясні,
роздерли совість, запалили
містичні сили —
іде завершення епох,
нове обявлення:
Дух. . . . !
Бог!

БУДЕННІСТЬ

Димарі заступили дорогу
і курять на хмародер —
він глянув на нужду розлогу,
піднявся і хмари роздер.

Земля від біди почорніла,
з грязюкою змішана кров —
камінна душа затремтіла:
то так виглядає любов?

Із поту поплили потоки
в густий каламутний рівчак,
де глухнуть придушені кроки
мясарні мозгів і гармат.

Потомлені серце і очі,
розпятий наш переляк —
вже близько, на ріднім востоці,
зачумлених повний байрак.

Хоч парості ласки зелені
і гиля видінь вже ростуть,
так сни наші з болю бременні
на душу лягають як ртуть.

Затихли всі наші пророки,
дівчата продали красу,
надходять “світанки жорстокі”
стрічати забуту весну.

СХІД

Хмари — лискучий стіл,
а під столом є світло;
рої злітають пчіл
промінно і привітно.

Розприскує піна
і заливає мряку,
вже мерехтить стіна
від золотого маку.

Хмара лягла грудьми:
задушить ці ракети?
Так ні! Падуть тюрми
у соняшні тенети.

І вибухає крик
розвісміяного ранку —
цілує ясен день
землю, свою коханку.

ГОДИННИК

Захмарився годинник,
руку спустив в долину,
другу ледви підносить:
гину!

Та сонце повновиде,
що виплило з простору,
підняло ручку темну,
хвору.

І враз з'ясніли руки,
зложилися в молитві
за грішний світ і душі
в битві.

P. S.

Я виграв.

Тепер хоч бий, ти смерте,
нездаро заспана,
мого діла
вже тобі не стерти.

I won.

Now strike Death: You
sluggard, you sleeper.
You cannot undo what I've
done.

— ANONYMOUS.

АРКАН

Іпадають двері повільно як вирок.
І розпач у дверах стоїть.

— Микола Бажан.

Настане день..., світ спалахне й полууда
тоді спаде з засліплених очей.

— Юрій Клен.

Гей, братя опришки, долійте горівки,
до ватри докиньте ще дров.

— Довбушева пісня.

В останнім вузлі розмотаних ідей,
де сходяться безвихідні дороги,
там нас з'єднають пошумом морей
стихійні злоги.

Ось там все вирівняє Він
могутний Доброзлім
на славень перемоги.

Отворений наш вічний дім:
Витайте діти із путей!

I заспіває відгомін: гей, гей!
По світі яблучко ще котиться
вогнисте й не воротиться
на сонцеві пороги.

Час пе стаканчиком буття
день каяття.

То що?

Хіба упости на коліна
і прославляти з Отцем Сина.

2

Кінчить мережку твору
вогнистий водограй.
Матерія плине в Дусі
як гірський ручай,
кудись за пляй;
ні часу, ні простору. . .

3

Правдивий вимір вирівнає все.
Є світ ідей і первопочин дій.
Любов з ненависті калиною росте.
І буде мир і закінчиться бій.

Так щастя всіх, що невідкличне є,
мимо влізливості брехонь й облуд,
як рожа зацвіте й таки буде мое,
тамам шуд . . .¹

ЕПІЛЬОГ

Висохнуть сліози без скарг,
загубиться тіни проклін —
в єдності ЄДНІСТЬ єднання
всім.

Пророк Йоель 3,1 - 3,5.

“Я виллю мій дух на всяке тіло...” (Йо. 3, 1.)
“І кождий, хто призове ім'я Господне, спасеться.”
(Йо. 3, 5.)

¹ Тому 12 літ я написав Канадійську Рапсодію і присвятив світлій памяті моєї матері. Книжка закінчена поемою перського поета Аль Хаямі “Книга Горшків”, де з'ясовано скроминаємість всього земного і змісл буття. Поема кінчиться якраз цими словами, що по українськи значить: скінчилося. Відтоді я написав ще сім книжок. Виглядає, що для Канади досить. Отже: СКІНЧИЛОСЯ! Або як каже Леся Українка:

Я загину, та довго між вами
гомонітиме пісня сумна . . .

3 M I C T

I. НАВКОЛО СВІТА

	Стор.
Заспів	5
Почекальня	5
Цвінтар	7
Олива	9
Сан Франціско	11
Гаваї	13
Ніпон	15
Гонг Конг	18
Бангкок	20
Агра	23
Тегеран	26
Істанбул	26
Юстиніян	28
Базар	28
Галата	29
Султанський музей	29
Карія	30
Єрусалим	31
Двір Каяфи	33
Вифлеєм	33
Вечерник	34
Гетсиманія	34
Тавор	35
Гарізім	36
Вознесення	37
Назарет	37
Ерихон	37
Гріб Давида	37
Галилейське море	38
Мертвє море	39
Панорама	39
Кармель	39
Акра	40
Синтеза	41
Кипр	42
Атени	42

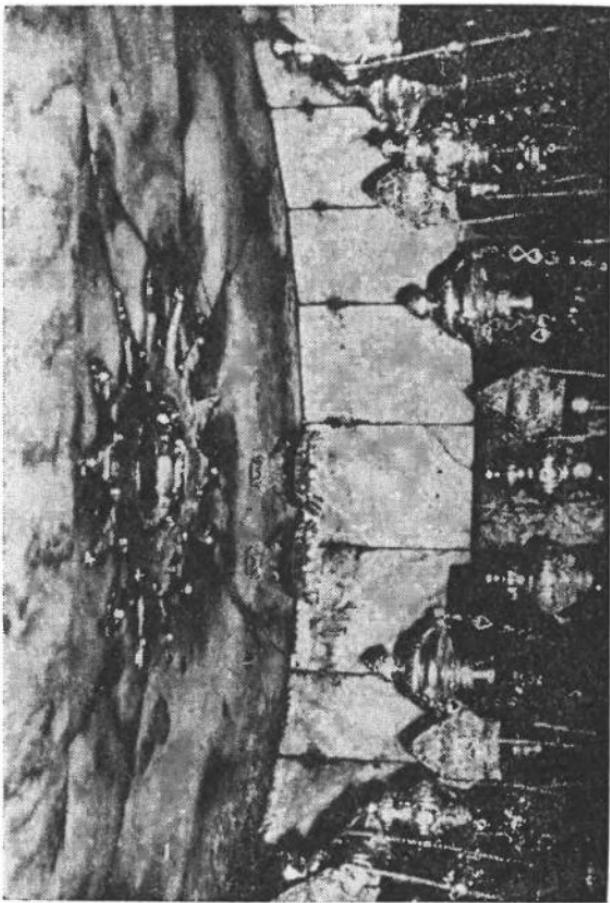
	Стор.
Акрополіс	42
Рим	44
Город кард. Боргезе	45
Римський ринок	45
Кольосей	46
Страшний Суд	46
Мойсей	46
Пантеон	46
Св. Петро	46
Купелі Каракалі	48
Тибер	49
Ватикан	49
Музей	49
Вія Аппія	49
Св. Софія	50
Кастель Гандольфо	50
Синтеза	50
Париж	51
Льондон	53
Поворот	55
Бостон	56
Метрополії	56
Нью Йорк	57
Шікаго	58
На овиді	61
Кінцеве	62

II. ТОЧКА

Перед бурею	65
Жебрак	67
Гавай	69
Непоетична поезія	69
Буденність	70
Схід	71
Годинник	72
Аркан	72
Епільог	74

ТОГО САМОГО АВТОРА ВИЙШЛИ:

1. **Метеори**, поезії, Львів 1924.
2. **Воскресення**, пісні зриву, Жовква 1927.
3. **Пророки**, біблійні оповідання, Жовква 1927.
4. **Фанфари**, поеми, Шикаго 1931.
5. **Берестейська Унія**, розвідка, Вінніпег 1946.
6. **Начерк українського письменства**, Вінніпег 1948.
7. **Канадійська Рапсодія**, поезія і проза, Вінніпег 1959.
8. **Рефлексії**, поезії, Вінніпег 1965.
9. **Жерела**, поезії, Вінніпег 1966.
10. **Поеми**, Вінніпег 1967.
11. **Митрополит Рутський**, монографія, Торонто 1967.
12. **Створення**, поезії, Вінніпег 1968.
13. **Поезія і проза**, Вінніпег 1969.
14. **Світлість думки**, поезії, Вінніпег 1970.

Печера у Вифлеємі; на скалі срібна зірка вказує місце,
де народився Христос.

Голгофта в церкві Божого Гробу в Єрусалимі. У підніжі престолу зірка, що вказує місце, де вкопано хрест Спасителя.

Вид на нутро церкви св. Софії в Царгороді. Тепер турецький
музей в Іstanbul.

